

A vibrant photograph of a forest with a dirt path. The trees are tall and have bright green leaves, suggesting a healthy, mature forest. The path is made of dirt and is slightly curved, leading the viewer's eye into the woods. The lighting is bright, with sunlight filtering through the canopy, creating a dappled effect on the ground and leaves. The overall atmosphere is peaceful and natural.

Groen in Zeist

*Zeist is een levend netwerk van
natuur, landschap en cultuurhistorie*

Voorwoord

Gemeente Zeist heeft als visie-statement voor de Omgevingsvisie gekozen voor ...

“ Zeist is een ‘levend netwerk’ van natuur, landschap en cultuurhistorie, Groen is ons goud! Het is het imago van Zeist, het DNA, het is kenmerkend, sturend ook, in hoe Zeist zich ontwikkelt en de belangrijkste waarde voor inwoners.”

De Brede Milieuvisie van Zeist stelt . . .

Een heel belangrijke kernkwaliteit van Zeist is (de kwaliteit van) de groene omgeving. Groen en natuur hebben een intrinsieke waarde, maar de groene omgeving is ook van belang om letterlijk en figuurlijk op adem te komen: er is een sterke relatie tussen natuur en gezondheid.

Zeistenaren hechten aan hun groene leefomgeving: de bossen van de Heuvelrug, het weidegebied van de Kromme Rijn en de buitenplaatsengordel van de Stichtse Lustwarande op de overgang. Wat de geschiedenis in Zeist vervolgens aan groene en landschappelijke kwaliteiten heeft voortgebracht, geeft Zeist haar uitstraling, identiteit en prettige vestigings- en verblijfsklimaat. Zeistenaren zijn daar terecht trots op!

Mede door de klimaatverandering speelt groenbeleving in de directe woonomgeving een steeds grotere rol in het welbevinden van mensen.

Door alle informatie die dagelijks op ons afkomt ontstaat nogal eens de neiging om te kiezen voor het NIMBY filteren, 'Not In My BackYard', niet in mijn directe leefomgeving. Laat de direct betrokkenen maar zelf opkomen voor het behoud van hún? Groen.

Echter ...

In feite is al dat groen het indirecte bezit van ons allemaal, de inwoners van Zeist. Ook als je in Zeist-Oost woont ben je mede-eigenaar van bijv. de terreinen van de WA-Hoeve in Den Dolder of het Sanatoriumbos in Zeist-West.

Maar om je hiervoor ook enigszins verantwoordelijk en betrokken te kunnen voelen is iets meer kennis over dit groen gewenst.

Dit boekje wil hierin bijdragen door een overzicht te geven van de grote diversiteit aan groen, biodiversiteit, natuur en landschap binnen onze gemeente.

Stichting Beter Zeist

Een beetje geschiedenis

Zeist kent een rijke ontwikkelingsgeschiedenis. Zoals bekend is Zeist gelegen op de overgang van de Heuvelrug naar het Kromme Rijnlandschap. De Heuvelrug is zo'n 150.000 jaar geleden ontstaan tijdens de een na laatste ijstijd door de opstuwing door het landijs vanuit het noorden. Tijdens de laatste ijstijd, die zo'n 11.700 jaar geleden eindigde, heeft het landijs Nederland niet bereikt, maar zijn er rondom de Heuvelrug wel zogenaamde dekzanden afgezet. Daarna raakte de Heuvelrug geleidelijk aan bebost.

Daardoor raakte de Heuvelrug en met name ook de overgang van de Heuvelrug naar het Kromme Rijngebied steeds meer in trek voor de mens om zich er te vestigen. In diverse perioden zijn daar vondsten van gedaan, zoals o.a. uit de steentijd, grafheuvels, ook in de wijde omgeving van Zeist.

Gedurende de Middeleeuwen ontstonden er op de overgang van de Heuvelrug en het Kromme Rijngebied zogenaamde flank-esdorpen, waarvan Zeist er een was. Rondom die dorpen lagen dan de akkers/essen, in Utrecht ook wel engen genoemd, hoger op de gemeenschappelijke heidegronden en lager de hooilanden. De akkers werden dan bemest met mest uit de potstallen. Die mest was dan voornamelijk afkomstig van schapen die graasden op de heiden. Die potstallen werden dan deels gevuld met heideplaggen die vervolgens werden opgebracht op de akkers, waarbij de zogenaamde enkeerdgronden ontstonden. Een mooie potstal is bijvoorbeeld nog te vinden op Heidestein.

Het middelpunt, althans wat betreft de economische en culturele activiteiten, van het dorp was de Brink, die in Zeist dan ten westen van de Oude Kerk was gelegen, en die nu nog goed herkenbaar is aan de open groene ruimte aan de Utrechtseweg, de oude Heerweg tussen Utrecht en Keulen, ter hoogte van de buitenplaats De Brink.

Door overbegrazing met schapen verdween een groot deel van de bossen op de Heuvelrug en ontstonden er zelfs op grote schaal stuifzanden met hoge stuifheuvelds, waarvan in de wijde omgeving van Zeist er nog velen zijn terug te vinden, zoals in het Panbos, maar ook in het Zeisterbos.

Vanaf de Middeleeuwen, nadat de voorheen sterk meanderende (Kromme) Rijn in 1122 bij Wijk bij Duurstede werd afgedamd, ontstonden er in en rondom Zeist diverse zogenaamde Ridderhofsteden, zoals Rhijnwijk en Blikkenburg. Daarna kwam Zeist en omgeving in trek bij de adel, met de vestiging van 't Slot Zeist. 't Slot werd daarbij aangelegd in de zogenaamde formele landschapsstijl, dat naar voorbeeld van Versaille. Dat gold ook voor Beek en Rooijen, waarvan de bossen thans nog volop zijn te bewonderen in het Zeisterbos.

In de 19e eeuw kozen talrijke welgestelde kooplieden uit Amsterdam en Utrecht de gemeente Zeist uit als locatie voor hun buitenverblijven. De bijbehorende landgoederen werden voornamelijk aangelegd in de informele of

romantische landschapsstijl. Hierdoor raakte Zeist bekend als de 'Parel van de Stichtse Lustwarande'.

De oprichting van de buitenverblijven ging gepaard met grootschalige bebossing van de directe omgeving van Zeist. Tegen 1900 was de bebouwde kom van Zeist grotendeels omringd door uitgestrekte, aaneengesloten bosgebieden, vrij van duidelijk aanwezige bebouwing.

Dit maakte de gemeente in de loop van de 20e eeuw echter een aantrekkelijke groene vestigings- en woonplaats. Ook de nabijheid van de centraal gelegen stad Utrecht trok velen uit andere regio's naar Zeist. Gebieden van Zeist die in de 19e eeuw zorgvuldig herbebest waren gingen een ruime eeuw daarna aan hun eigen groene aantrekkingskracht ten onder.

In de 20e eeuw werden delen van Zeist weer ontbost ten behoeve van bouwactiviteiten. Als gevolg daarvan is Zeist een van de gemeenten waar gedurende de afgelopen eeuw zowel relatief als absoluut veel bos verdwenen is, niet alleen door bebouwing maar ook door wegeaanleg, lokale afgravingen en het herstel van heidegebieden.

In de loop der jaren ontstond er steeds meer maatschappelijke weerstand tegen ontbossing, wat leidde tot terughoudendheid bij verdere bebouwing van bosgebieden. Nieuwe buurten werden voornamelijk ontwikkeld in de lageregelegen gebieden, zoals Zeist-West. Daarnaast werd de aantasting van de bossen beperkt door nieuwbouw te concentreren in flatgebouwen en een deel van het resterende bos in de directe omgeving intact te laten, zoals te zien is bij de naoorlogse woonbuurten Vollenhove en Kerckebosch-Oost.

Juist door de ligging op de overgang van de Heuvelrug naar het lager gelegen Kromme Rijngebied kent Zeist een enorme verscheidenheid aan natuurgebieden, zoals de uitgestrekte droge stuifzanden, heiden en bossen op de Heuvelrug en de meer vochtige tot natte (schraal)graslanden en bossen in het Kromme Rijngebied. Voor de natuur heel bijzondere plekken zijn die, waar in de lager gelegen gebieden kwelwater aan de oppervlakte komt en die de aanleiding vormen voor bijzondere planten en dieren, zoals o.a. de waterviolier, holpijp en waterdrieblad.

Biodiversiteit

Om een overzicht te geven van het vele natuurschoon dat Zeist gelukkig nog steeds rijk is, worden op de volgende bladzijden een groot aantal natuurgebieden, zowel groot als klein, wat nader beschreven. Daarbij worden zo mogelijk zgn. **ambassadeursoorten** genoemd.

Ambassadeursoorten zijn soorten planten of dieren, die thuishoren in het Zeister landschap, maar die daar alleen kunnen leven als de kwaliteit goed genoeg is. Als de kwaliteit van het landschap zo goed is dat deze soorten er kunnen leven, betekent dit dat er ook veel andere soorten kunnen leven. Aan die ambassadeursoorten wordt dan met name ook in de Biodiversiteitsvisie van Zeist bijzondere aandacht gegeven.

Deze ambassadeursoorten worden genoemd in het rapport van Bureau Waardenburg van februari 2021, getiteld:

Samen voor meer biodiversiteit in Zeist!

Daarnaast is door Egon Kastelijan van **Samen Meten Aan Luchtkwaliteit** (SMAL) voor ons een analyse per bosgebied gemaakt van de waarnemingen van 2020 tot heden, zoals gedaan op de site Waarneming.nl.

Deze worden per gebied aangegeven maar de optelsom hiervan, zonder het Zeisterbosch vanwege de overlap met de andere gebieden, geeft een aardig beeld van de grote diversiteit van met name vogels en paddenstoelen:

Aantal waarnemingen sinds 2020: 15.996

Grote Bonte Specht	986	Waterpieper	146
Boomleeuwerik	898	Kastanjeboleet	137
Zwarte Specht	639	Fitis	130
Kuifmees	599	Merel	130
Boomklever	529	Citroenvlinder	124
Vink	513	Pimpelmees	123
Gekraagde Roodstaart	512	Gewone zwavelkop	117
Goudhaan	499	Gele aardappelbovist	115
Roodborsttapuit	496	Parelamaniet	103
Buizerd	441	Helmmycena	82
Roodborst	427	Jeneverbes	77
Grote Lijster	397	Gaspeldoorn	72
Boomkruiper	381	Zanglijster	65
Zwarte Mees	358	Ree	63
Boompieper	350	Echte tonderzwam	57
Dodaars	335	Zwartkop	56
Vliegenzwam	304	Porseleinzwam	50
Putter	298	Appelvink	46
Havik	289	Grijskruid	42
IJsvogel	286	Gewoon elfenbankje	40
Kruisbek	277	Levermelkzwam	40
Blauwe Reiger	272	Slanke mantelanjer	40
Bruine winterjuffer	270	Gaai	39
Koolmees	266	Berkenzwam	38
Ooievaar	263	Plooiwaaier	32
Sijs	255	Gewone krulzoom	30
Grote Zilverreiger	238	Glanskop	28
Kleine Plevier	222	Hazelworm	28
Meerkoet	215	Roestvlekkenzwam	27
Tjiftjaf	212	Zwavelzwam	27
Knobbelzwaan	199	Gele korstzwam	26
Witte Kwikstaart	178	Doolhofzwam	24
Zandhagedis	175	Kleverig koraalzwammetje	22
Groene Specht	174	Grote sponszwam	20
Wilde Eend	170	Valse hanenkam	20
Scholekster	169	Nachtzwaluw	17
Kievit	167	Aziatisch lieveheersbeestje	13
Bonte Vliegenvanger	158	Sombere honingzwam	11
Zwarte Kraai	156	Fraai haarmos	10
Aalschover	146	Kammetjesstekelzwam	10

Overzicht van groene gebieden

Wandelgebieden

1. Zeister Bosch
2. Sanatoriumbos
3. Krakelingsebos
4. Kozakkenputgebied
5. Panbos
6. Hoogkanje
7. Heidestein
8. Wallenburg
9. Willem Arntzbos
10. Pleinesbos en Oude Tol
11. Vliegveld Soesterberg
12. Kromme Rijngebied

Parken en tuinen die vanuit het gezichtspunt van de tuinarchitectuur van belang zijn, zoals

- de Dieptetuin
- het Slotpark
- het Bethaniëplein
- het Walkartpark
- het Wilhelminapark
- het Blookerpark
- het Molenbosch

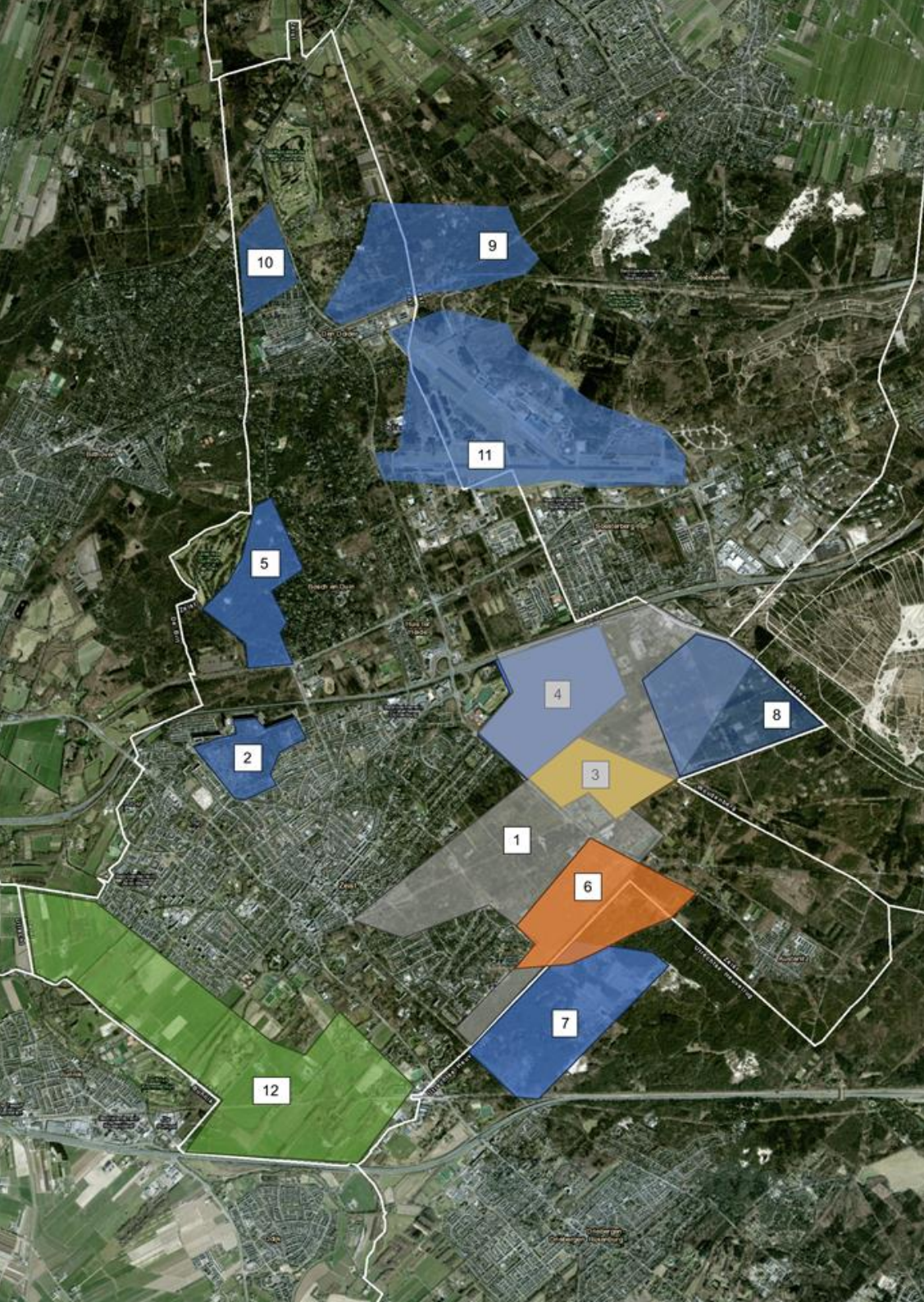
Overige gebieden met een sterk groenelement, zoals

- het Bizonveld
- het Brinkpark
- Beukbergen

Om het onderwerp overzichtelijk te houden worden alleen de grotere wandelgebieden nader beschreven wat niet wegneemt dat ook de andere gebieden mede bepalend zijn voor de **groene rijkdom van Zeist** en daar ook aangenaam gewandeld kan worden.

Bijgaande kaart toont de arbitraire begrenzing van de gekozen gebieden die in een aantal gevallen zelfs overlappen. Delen van wat het Zeister Bos wordt genoemd hebben soms ook een eigen naam zoals bijv. het Krakelingsebos.

10

9

11

5

2

4

8

3

1

6

7

12

Zeisterbosch-1

Het Zeisterbosch is samen met het Amerongsebos een van de oudste bossen van de Heuvelrug. Het maakte oorspronkelijk deel uit van de buitenplaats Beek en Rooijen. Het is aangelegd rond 1730, inclusief een fraai sprengstelsel, met o.a. als sprengkop de zogenaamde 'koekepan'.

Het Zeisterbosch staat bekend om haar monumentale grove dennen. De oudste stammen nog uit 1795. De beroemdste grove den uit het Zeisterbosch was de zogenaamde 'wonderboom' die helaas niet meer te bewonderen valt. De monumentale dennen van het Zeisterbosch hebben een grote zeldzaamheidswaarde. Dat er nog steeds veel monumentale grove dennen in het Zeisterbosch aanwezig zijn, is te danken aan het kleinschalige karakter van het bosbeheer.

Verjonging heeft kleinschalig plaatsgevonden, waardoor monoculturen weinig voorkomen. In bijna alle vakken komen dan ook mengingen van houtsoorten van verschillende leeftijden voor. Op de armere bodemtypes bestaat deze menging vaak uit grove den met berk, eik en Amerikaanse eik.

Op de wat rijkere gronden bestaat de menging in veel gevallen uit een scherm van grove den, met groepen meereisend naaldhout en loofhout. Vooral Douglas is hier veel aangeplant, vaak in groepen. Op veel plekken zijn deze groepen reeds door het scherm van grove den heen gegroeid en is in de onteregte een tweede generatie van meereisend naaldhout opgekomen.

De twee dominante naaldbomen zijn dus zonder twijfel grove den en Douglas, maar het Zeisterbos heeft een bijzonder divers bomenbestand van uitheems naaldhout: Corsicaanse den, Oostenrijkse den, draaiden, Weymouthden, fijnspar, Servische spar, sitkaspar, Japanse lariks, Europese lariks, reuzenzilver-spar, Nordman spar, Colorado zilverspar (Concolor spar), Californische cypres (*Chamaecyparis lawsoniana*), Hemlock en reuzenlevensboom. Overigens is van veel van deze soorten de verspreiding zeer beperkt.

Loofhout bestaat uit Amerikaanse eik, zomereik, beuk en ruwe berk, met verspreid gewone esdoorn, Noorse esdoorn, robinia, tamme kastanje, paardenkastanje, (ratel) populier, haagbeuk, linde (genus) en zelfs een enkele gewone es en zwarte els.

De struiklaag bestaat uit lijsterbes, hulst, vuilboom en opslag van Amerikaanse eik, Amerikaans krentenboompje, Amerikaanse vogelkers, vlier, taxus, wat gewone vogelkers, enkele meidoorn en hazelaar.

In de ondergroei komen de volgende algemene soorten op droge zandgronden voor: blauwe bosbos, brede stekelvaren, pijpestrootje, pilzegge, struikhei (verspreid), liggend walstro en rankende helmbloem. Verder is tengere rus vrij algemeen. Hondsviooltje komt ten zuiden van de begraafplaats veel voor.

De Stuifheuvel bevat een droge schrale vegetatie van buntgras, zandzegge, heidespurrie, vroege haver, vogelpootje en korstmossen. In veel bermen ontbreekt een schrale vegetatie door beschaduwning. Het oudere loofbos, zoals het perceel beuk bij de Stuifheuvel, herbergt gewone salomonszegel, dalkruid en langs de paden stijf havikskruid en hengel. Verder komt lelietje der dalen vrij veel voor. Langs paden staan soms minder algemene soorten als bosandoorn, bosaardbei (een locatie), geel nagelkruid en gewone bermzegge.

Door de grote structuurvariatie, de verschillende boometages en een struiklaag biedt het bos veel ruimte aan vogels.

Van de reptielen is bekend dat de hazelworm voorkomt.

Ambassadeurssoorten voor het deelgebied

- Eekhoorn
- Boommarter
- Ree
- Dagvlinders en wilde bijen

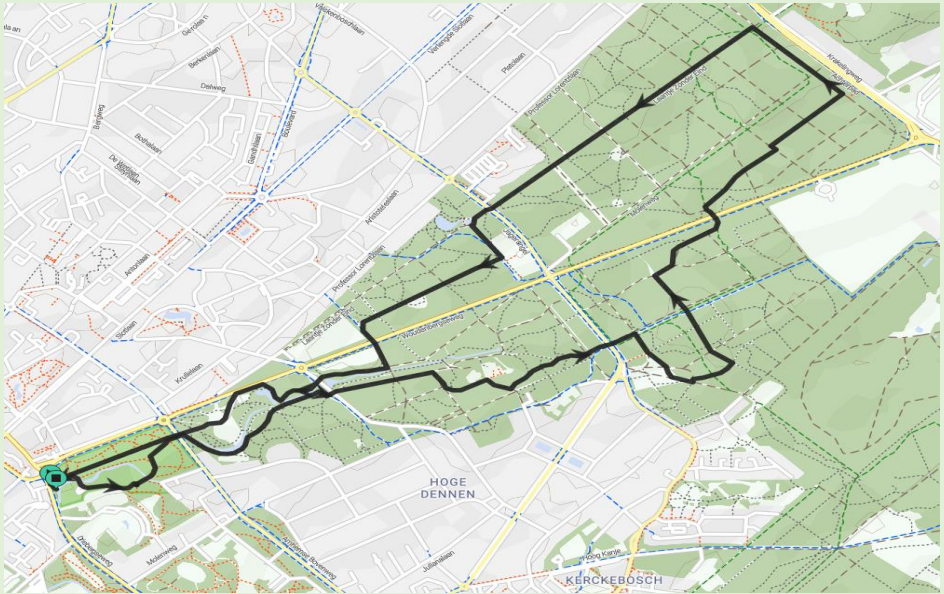
Waarneming.nl

Aantal waarnemingen sinds 2020: 3341

Vogels:		Paddenstoelen:	
Grote Bonte Specht	325	Vliegenzwam	214
Boomklever	258	Gewone zwavelkop	202
Roodborst	227	Echte tonderzwam	160
Vink	215	Porseleinzwam	156
Koolmees	188	Kastanjeboleet	130
Bonte Vliegenvanger	172		
Merel	157		
Goudhaan	144		
Boomkruiper	142		
Pimpelmees	135		
Zwarte Specht	134		
Zanglijster	129		
Buizerd	127		
Glanskop	126		

Wandeling

Zie [routebeschrijving](#) of

<https://www.geopark-heuvelrug.nl/wp-content/uploads/Geopad-122-folder-Pavia-de-Boswerf-en-het-Zeisterbos.pdf>

Sanatoriumbos-2

Het Sanatoriumbos maakte vroeger als jachtbos deel uit van de buitenplaats Vollenhove. In die zin zijn nog duidelijke kenmerken van de informele of romantische landschapsstijl aanwezig met o.a. een uitzichtterp. In het begin van de 20e eeuw kwam het terrein in het bezit van het Chr. Sanatorium voor Zenuwleiders.

In het Sanatoriumbos werden vroeger enkele terreinen als eikenhakhout geëxploiteerd. Dit gebeurde op een paar vrij vlakke percelen in het oosten van het gebied achter de kapel van het vroegere sanatorium. Het eikenhakhout is gaan verwilderen toen het niet langer geëxploiteerd werd. Het veranderde geleidelijk in een zogenaamd 'strubbenbos'. Kenmerkend daarvoor zijn tamelijk kleine en vaak weinig vitale bomen met bochtige stammen. In veel gevallen zijn het uitlopers van de voormalige 'eikenhakhoutstoven'.

In de opgaande bossen werd aanvankelijk meestal grove den geplant. Die pioniersoort gedijt namelijk zelfs in droge zandgrond die door plaggensteken en winderosie is verschaald. Door herbebossing werd de schrale zandgrond langzamerhand weer wat humusrijker. Daardoor konden er ook meer eisende soorten zoals de douglasspar en loofbomen groeien. Bosbouw-economisch bood dit een interessant perspectief.

Buiten het eigenlijke instellingsterrein liggen aan weerszijden nog delen van het vroegere bos. In het noordwestelijke 'buitenbos' loopt als wandelpad de historische Oude Woudenbergse Weg en een sprenghoeve met vijver. Aan de oostkant, langs de Schermerslaan, ligt een fietspad in een bosstrook.

Het bos is inmiddels vrijwel geheel door bebouwing omsloten geraakt. Het is daarmee in Nederland een van de weinige binnenstedelijke bosgebieden met (stuif)duinen. Het al vrij lang geleden herbeboste gebied werd ontsloten door een interessant fijnmazig padenpatroon. Naast de landinrichting en de monumentale gebouwen is ook een voormalige uitzichtterp van cultuurhistorisch belang. Vroeger stond daarop een theekoepel

Het natuurrijke bospark is bio-ecologisch vooral van belang als een enkele eeuwen oud bosmilieu met een gevarieerde samenstelling van de houtopstanden. Kenmerkend zijn een bovenbouw waarin plaatselijk de grove den domineert en een onderbegroeiing met allerlei loofhout, hulst, taxus en krentenboompjes. De aanwezigheid van hulstrijke vegetaties verdient aandacht omdat die onder naaldhout slechts zeer lokaal voorkomen. Bovendien is het ontstaan ervan een mooi voorbeeld van de biologisch interessante ontwikkelingen van weer beboste gedeeltes van de zandgronden.

Bio-ecologisch is het Sanatoriumbos ook interessant als brongebied en refugium (uitwijkgebied) van beschermde planten- en diersoorten in Zeist. Het gaat wat de fauna betreft onder meer om de inlandse eekhoorn, bosuil, kleine bonte specht en grote bonte specht. Overigens is het bepaald niet uitgesloten dat in het bosgebied ondanks zijn geïsoleerde ligging nog andere beschermde soorten voorkomen.

Ambassadeursoorten voor het deelgebied

- Wilde bijen (bijenlint) en dagvlinders
- Gierzwaluw en huismus
- Wilde bijen (corridor)
- Libellen
- Eekhoorn

Waarneming.nl

Aantal waarnemingen sinds 2020: 240

Vogels:		Paddenstoelen:	
Roodborst	27	Gewone zwavelkop	19
Grote Bonte Specht	17	Helmmycena	12
Appelvink	13	Sombere honingzwam	11
Boomklever	13	Gele aardappelbovist	10
Vink	13		
Merel	12		
Pimpelmees	12		
Boomkruiper	11		
Koolmees	10		
Winterkoning	10		
Zwartkop	10		
Goudhaan	9		

Wandeling

zie [routebeschrijving](#) of

<https://www.geopark-heuvelrug.nl/wp-content/uploads/Geopad-121-folder-het-Sanatoriumbos-van-Zeist.pdf>

Krakingsebos-3

Omstreeks 1965 was de zandafgraving binnen dit bosgebied nog weinig begroeid en er waren ondiepe voedselarme plassen. In 1969 is het terrein nog grotendeels vochtig en herbergt het zeldzame soorten als moeraswolfsklauw en kleine en ronde zonnedaauw.

Nadat de zandwinning was beëindigd is circa 50cm grond (zand en zavel) opgebracht vanuit stedelijk gebied (Utrecht). Dit is aan het voorkomen van bepaalde planten nog steeds zichtbaar, zoals bosrank, duinroosje, gewoon langbaardgras en Noorse ganzerik. Rond 1975 is de betekenis van het gebied door verdergaande uitdroging sterk gedaald, maar er lag aan de noordkant nog een plasje met kansen voor een interessante vegetatie. Tegenwoordig ligt hier nog een pool. De huidige vegetatie bestaat uit liesgras en tuinwaterlelie. De oever bestaat uit soorten als pitrus en wolfsfoot. Liesgras is indicatief voor (zeer) voedselrijk water, wolfsfoot voor voedselrijke oevers en pitrus voor wisselende waterstanden en/of hoge fosfaatgehaltenes.

In het water zijn door onbekenden karpers uitgezet, die de bodem omwoelen en permanent troebel water veroorzaken. Het gebied is belangrijk voor reptielen. Drie soorten zijn vastgesteld: zandhagedis, levendbarende hagedis en hazelworm. De populatiegrootte is onbekend, maar zandhagedis en hazelworm zijn waarschijnlijk vrij algemeen in het gebied. Beide soorten staan op de Rode Lijst als kwetsbaar (categorie 3).

In de jaren zeventig van de 20ste eeuw kwamen rugstreepvossen voor. De vroedmeesterpad werd begin jaren tachtig van de 20ste eeuw waargenomen, ver buiten zijn natuurlijke verspreidingsgebied.

In 2008 zijn de twee afzonderlijke heideveldjes van De Krakeling aan elkaar verbonden tot één groot heideveld. De uitbreiding bedroeg 11,3 ha, waarmee het grootste deel van het terrein nu uit heide bestaat. Deze heide is zowel qua flora als fauna waardevol. Een deel van het heideterrein bestaat uit droge tot vochtige, schrale grazige vegetatie. De volgende soorten komen onder meer voor: bochtige smele, bosdroogbloem, brem, bronsmos, dwergviltkruid, geel walstro, gewoon biggenkruid, gewone dophei, gewoon reukgras, gewoon struisgras, grasklokje, heidelucifers, hondsviooltje, klein streepzaad, klein tasje-kruid, klein vogelpootje, kleine leeuwenklauw, kruipbrem, liggend walstro, muizenoor, pijpestrootje, pilzegge, rood bekermos, ruige leeuwentand, stekelbrem, stijf havikskruid, struikhei, tandjesgras, tengere rus, vroege haver, vroe-geling, zandhoornbloem en zandzegge.

Op de overgang van heide naar bos of bosschages komt verspreid bosaardbei voor. Net buiten de heide ligt een ruderaal terreintje met de volgende soorten: brede wespenorchis, gewone margriet, hazezegge, knolboterbloem, knoopkruid, steenanjer en vierzadige wikke. In het gebied komen in elk geval zeven soorten van de Rode Lijst voor.

Ambassadeursoorten voor het deelgebied

- Heideblauwtje
- Zandhagedis

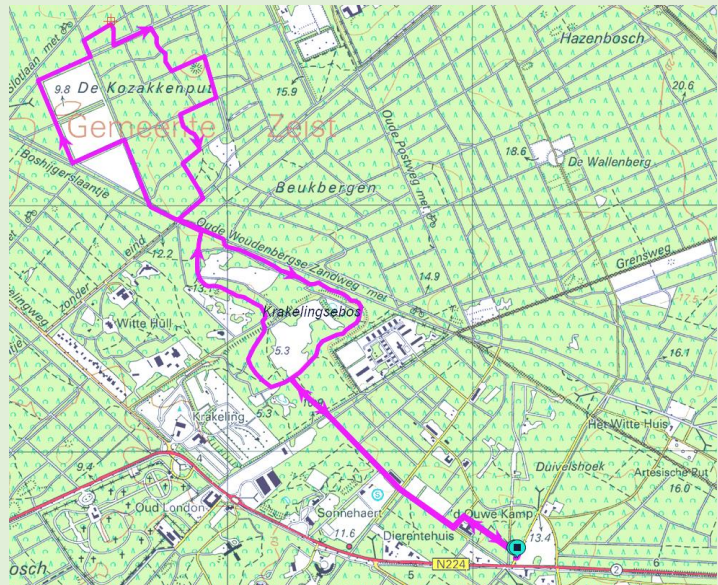

Waarneming.nl

Aantal waarnemingen sinds 2020: 938

Vogels:		Paddenstoelen:	
Grote Bonte Specht	84	Vliegenzwam	83
Boompieper	58		
Roodborst	58	Andere soorten:	
Bonte Vliegenvanger	53	Zandhagedis	32
Boomklever	50		
Vink	49		
Koolmees	48		
Buizerd	46		
Roodborsttapuit	44		
Gekraagde Roodstaart	42		
Fitis	41		
Merel	41		
Gaai	39		
Pimpelmees	38		
Boomkruiper	35		
Appelvink	33		
Zanglijster	33		
Tjiftjaf	31		

Wandeling

Zie [routebeschrijving](#) of

<https://www.geopark-heuvelrug.nl/wp-content/uploads/Geopad-124-folder-De-bossen-benoorden-Zeist.pdf>

Kozakkenputgebied-4

Wat duidelijk opvalt in het landschap is de zogenaamde Kozakkenput. Het is een bijna tien meter diepe, peervormige terreindepressie die deels op een ronde kom lijkt. Die gaat aan de zuidwestkant echter over in een geleidelijk smaller en ondieper wordende geul.

De Kozakkenput ligt vrijwel midden in het gebied dat ernaar genoemd is. De bolle kant van de 'peer' wordt vooral noordoostelijk aan de kant van de nabije stuwwal omgeven door een walletje. Naar het geulachtige smalle gedeelte van de depressie gaat dat walletje over in een sterk asymmetrische, lage terreinverheffing. Die verhoging omgeeft de steile kant van de put.

Onder in de put ligt veel recent van de helling gespoeld zand en grind. De kuil oefent namelijk aantrekkingskracht uit op spelende kinderen, die er 'recreatieve erosie' veroorzaken.

Een groot deel van Kozakkenput bestaat uit relatief jong grovedennenbos, met verspreid berk en zomereik. De opstanden grove den variëren in leeftijd van 40–75 jaar. Verspreid liggen groepjes uitheems naaldhout (Douglas, zilverspar, lariks en fijnspar). Deze groepjes bedekken 5–10 procent van het bosoppervlak en stammen uit de periode dat de gemeente Zeist het beheer voerde.

In het zuiden ligt een stukje ouder loofbos, met beuk uit 1887 en enkele percelen (voormalig) hakhout. Een perceel voormalig eikenhakhout bestaat voor een groot deel uit heide met veel opslag van grove den. De ondergroei van het bos bestaat uit struikhei, blauwe bosbes, pijpenstrootje, bochtige smele, liggend walstro, rankende helmblom, met lokaal wat gewone dophei. Langs de paden komen lokaal (minder algemene) soorten voor als hengel (enkele plekken), tengere rus, hondsviooltje (Rode Lijst: gevoelig), gewone brunel, geel nagelkruid, bergbasterdwederik, bosandoorn, rood guichelheil en muursla.

In het gebied liggen twee landschappelijk fraaie weilanden en een akkertje. De akkerflora is zeer beperkt. Alleen akkerviooltje is als typisch, maar algemeen akkeronkruid gevonden. In de weilanden, jaarrond begraaasd door vier paarden, staan onder andere de volgende soorten: gestreepte witbol, gewone margriet, Jacobskruiskruid, kleine leeuwenklauw, klimopereprijs, knolboterbloem, knoopkruid, mannetjesereprijs en schapenzuring.

Door de relatief jonge leeftijd van het bos is de broedvogelbevolking beperkt tot algemene bosvogels. Met het ouder worden van het bos zal het aantal territoria van typische bosvogels flink toenemen. Mogelijk biedt de aanwezige open ruimte in het bos onderdak aan een enkele boompieper.

Ondanks de recreatieve verstoring, vooral veroorzaakt door loslopende honden, komt in het Kozakkenputgebied een populatie reeën voor. Verder is de bunzing met zekerheid vastgesteld. In de omgeving zijn boommarters aanwezig. Van de reptielen komt in elk geval de hazelworm voor en waarschijnlijk de

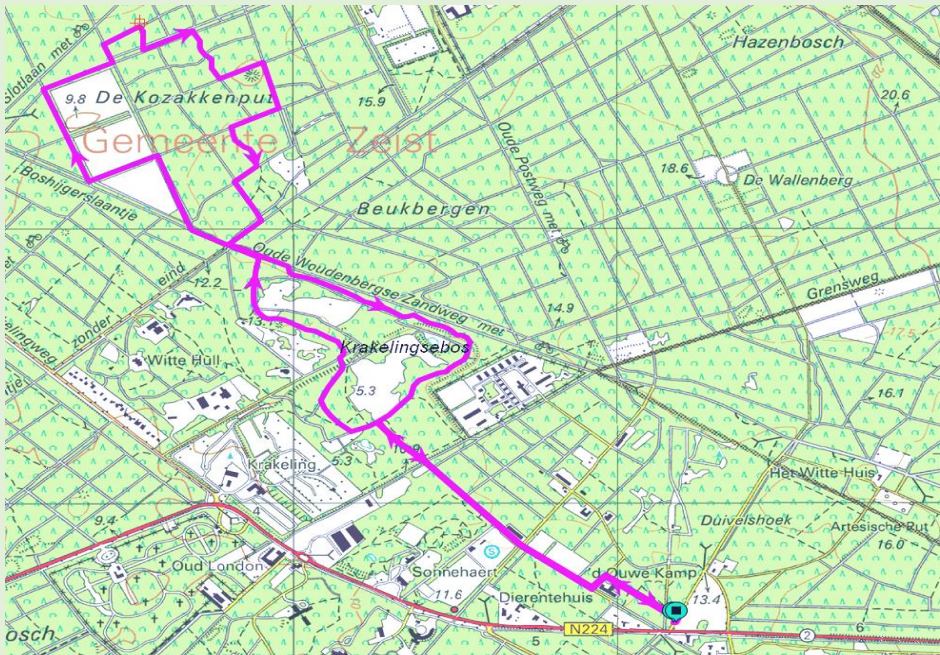
levendbarende hagedis. Het voorkomen van de zandhagedis is een stuk minder waarschijnlijk, maar zeker niet onmogelijk.

Waarneming.nl

Aantal waarnemingen sinds 2020: 749

Vogels:		Paddenstoelen:	
Bonte Vliegenvanger	46	Vliegenzwam	74
Boomklever	41	Porseleinzwam	50
Vink	39	Echte tonderzwam	47
Buizerd	33	Gewone zwavelkop	46
Grote Bonte Specht	32	Berkenzwam	38
Kastanjeboleet	32	Parelamaniet	38
Zanglijster	32	Helmycena	33
Grote Lijster	29	Gewoon elfenbankje	30
Koolmees	29	Gele aardappelbovist	27
		Zwavelzwam	27
		Gele korstzwam	26

Wandeling

Zie [routebeschrijving](#) of

<https://www.geopark-heuvelrug.nl/wp-content/uploads/Geopad-124-folder-De-bossen-benoorden-Zeist.pdf>

Panbos-5

Het bos is gevarieerd in soortensamenstelling en structuur. In het Panbos zijn opstanden monumentale grove den aanwezig. Verspreid zijn vliegdennen aanwezig die herinneren aan de tijd dat het Panbos een zandverstuiving was.

Ook komen er nog enkele fraaie stuifzandvlaktes voor die als de 'Kleine - en 'Grote Sahara' worden aangeduid.

Op de overgang van de open zandterreintjes in het noordoosten van het Panbos naar het bos komen zeldzame mycorrhizavormende paddenstoelen voor.

Het bos wordt gedomineerd door loofbomen: zomereik en beuk en varieert van monumentaal gemengd bos en beukengalerij tot voormalig eikenhakhout. In de bossen leven veel holenbroeders als zwarte specht en boommarter. Het gebied is rijk aan roofvogels, waaronder wespendif en herbergt een van de grootste konijnenpopulaties van Utrecht.

Ambassadeursoorten voor het deelgebied

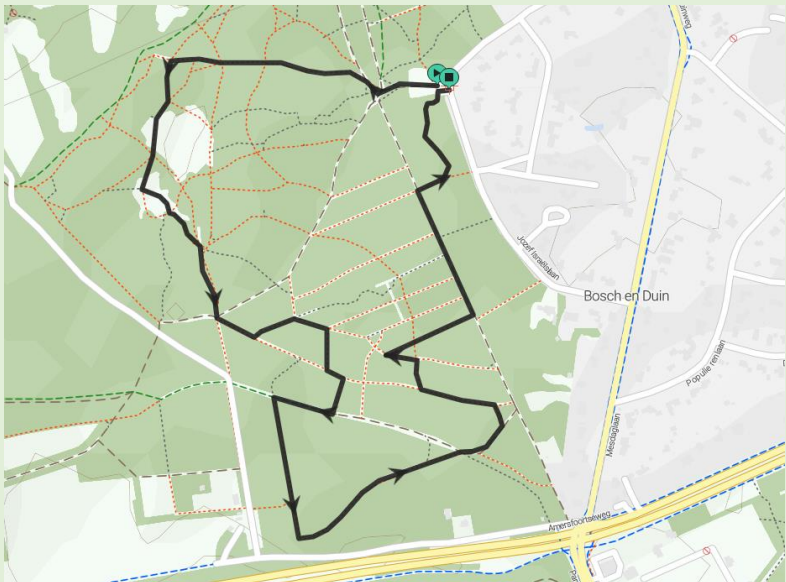
- Hazelworm
- Boommarter
- Ransuil

Waarneming.nl

Aantal waarnemingen sinds 2020: 562

Vogels:		Paddenstoelen/struik	
Grote Bonte Specht	30	Kastanjeboleet	53
Boomklever	26	Gewone zwavelkop	52
Kuifmees	23	Levermelkzwam	40
Goudhaan	20	Helmmycena	37
		Vliegenzwam	35
		Gele aardappelbovist	32
		Plooivlieswaaiertje	32
		Gewone krulzoom	30
		Roestvlekkenzwam	27
		Doolhofzwam	24
		Kleverig koraalzwammetje	22
		Grote sponszwam	20
		Parelamaniet	20
		Valse hanenkam	20
		Jeneverbes	19

Wandeling

Zie [routebeschrijving](#) of

<https://www.geopark-heuvelrug.nl/wp-content/uploads/Geopad-120-folder-Natuurgebieden-Beerschoten-en-Panbos.pdf>

Hoog Kanje-6

De stuwwallen van de Utrechtse Heuvelrug worden omgeven door zones waar smeltwater en wind de hoofdrol speelden. Hoog Kanje ligt in zo'n zone, aan de zuidwestkant van de rug. Het gebied, even ten oosten van Zeist, is de zuidwestelijke uitloper van de grote staatsboswachterij Austerlitz.

Ook in het gebied van Hoog Kanje zouden de natuurlijke lichte loofbossen van de Utrechtse Heuvelrug door houtkap en begrazing plaatsmaken voor gras- of heidevegetaties. Net als op veel andere herhaaldelijk afgeplagde, grindarme zandgronden gingen er ook verstuingen optreden. Dergelijke verstuingen leidden vaak tot het ontstaan van een grillig reliëf. Onder bepaalde omstandigheden creëerde de wind daar interessantere gevormen. Hiertoe behoren de koepelachtige ronde heuveltjes, kleine plateau'tjes en dijkachtige ruggetjes die in sommige voormalige stuifzandgebieden voorkomen.

De naam van het deelgebied Hoog Kanje is ontleend aan een oude zandweg, die loopt vanuit het inmiddels gedeeltelijk bebouwde, voormalige landgoed Kerckebosch in de richting van het dorp Austerlitz. Een deel van deze weg vormt de zuidzuidostrand van het wandelgebied. Uit praktische overwegingen werd hij in 1972 echter omgedoopt tot Grensweg.

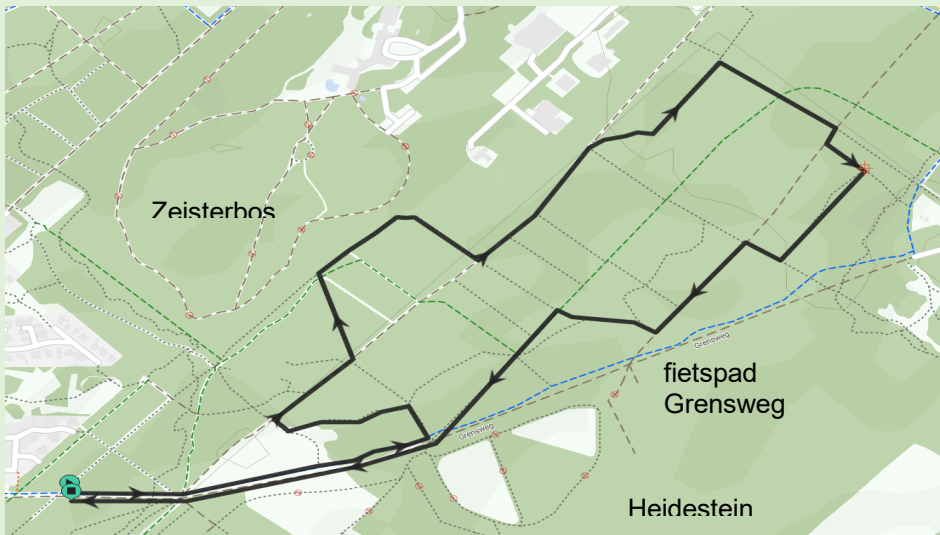
De naam Hoog Kanje werd voor het eerst in 1784 vermeld. Mogelijk is die ontleend aan de in Zuid-Frankrijk gelegen stad Cagnes. Deze bestaat namelijk uit de stadsdelen Haute-Cagnes en Bas-Cagnes. Eveneens is het toponiem Kanje bekend van enkele woningen in de gemeente Maarn.

Waarneming.nl

Aantal waarnemingen sinds 2020: 590

Vogels:		Paddenstoelen:	
Grote Bonte Specht	62	Vliegenzwam	28
Boomklever	55		
Vink	38		
Roodborst	36		
Boomkruiper	34		
Kuifmees	31		
Pimpelmees	31		
Bruine winterjuffer	30		
Goudhaan	29		
Glanskop	28		
Zwarte Mees	27		
Zwarte Specht	27		
Bonte Vliegenvanger	26		
Boomleeuwerik	26		
Koolmees	23		
Merel	23		
Gekraagde Roodstaart	19		
Putter	17		

Wandeling

Zie [routebeschrijving](#) of

<https://www.geopark-heuvelrug.nl/wp-content/uploads/Geopad-021-folder-de-Duinen-van-Hoog-Kanje-bij-Zeist.pdf>

Heidestein-7

Alhoewel het gebied Heidestein ligt op het grondgebied van de gemeente Utrechtse Heuvelrug, ligt een voor Zeistenaren belangrijke toegang in het Hoog Kanje gebied.

Een groot deel van de 20ste eeuw was Heidestein een particulier landgoed met tal van curiosa. Het werd gesticht op ten dele nog aan verstuiving onderhevige heidegronden, die eerder tot het wat oudere, aangrenzende landgoed Bornia hadden behoord. Een groot deel van het heiderijke terrein werd bebost of agrarisch cultuurland, terwijl er ook een golfbaan met 9 holes zou worden aangelegd. De later weer verdwenen golfbaan was de oudste van de provincie Utrecht.

Door talrijke kleine ruggen, heuvels en plateaus verlevendigde zandgronden zijn op veel plaatsen begroeid met bos, dat een open natuurgebied met gras- en heidevegetaties omsluit.

Door heideherstelmaatregelen, waarvoor dan wel op bepaalde plekken (aanzienlijke) oppervlakten aan bos zijn gekapt, moet aan stuifzand en heide gebonden soorten weer levenskansen worden geboden, zoals aan het herstel van zeldzame flora (bijv. het hamerblaadje, een korstmos) en - fauna (zoals de zandhagedis en de heidezandbij) op de door Drentse heideschappen begraasde stuifzand-, heischrale- en heidevlakten.

In 1912 is een grote vijver gegraven en met de daarbij beschikbaar gekomen grond een hoge wal opgeworpen. De markante rug werd voorzien van twee looptunnels, een watertunnel en ijskelder, waarop een theehuis kwam te staan. Behalve de grote vijverpartij zouden er nog twee kleinere worden gerealiseerd. Bovendien werden de plassen met elkaar verbonden door een tweetal beek-achtige kanaaltjes.

Aan de rand van een langgerekte enclave grasland fungeert een schaapskooi ook als bezoekerscentrum.

Waarneming.nl

Aantal waarnemingen sinds 2020: 7.426

Vogels:			
Boomleeuwerik	848	Boomklever	327
Zwarte Specht	567	Boomkruiper	301
Kuifmees	518	Vink	295
Grote Bonte Specht	504	Havik	289
Roodborsttapuit	417	Putter	281
Gekraagde Roodstaart	390	Kruisbek	277
Grote Lijster	368	Boompieper	259
Goudhaan	367	Roodborst	257
Dodaars	335	Sijs	255
Zwarte Mees	331	Bruine winterjuffer	240

Wandeling

Zie [routebeschrijving](#) of

<https://www.geopark-heuvelrug.nl/wp-content/uploads/Geopad-001-folder-Heidesteijn.pdf>

Wallenburg-8

In 1797 werd de Fransman Jean Maurice Damblé de mogelijkheid geboden op het grondgebied van de gemeente Zeist een groot stuk heide te ontginnen. Damblé noemde zijn bezit 'Wallenberg', De huidige naam Wallenburg is daarvan een verbastering. Al snel liet Damblé een deel van het landgoed ontsluiten door een rechthoekig wegenpatroon.

Vanwege de beoogde ontginning van de heide werden op Wallenberg een boerderijtje en een woonhuisje gebouwd. De schrale ondergrond van het op smeltwateren (verstoven) windafzettinngen gelegen terrein bleek niet geschikt voor de landbouw. Toen het Bataafs-Franse leger in 1804 bij zijn bezit neerstreek ging het boerenbedrijf echter soldaten- en paardenmest leveren. Na het vertrek van het leger kwam hieraan een einde. De agrarische activiteiten werden daarom een aantal jaren later beëindigd.

Aan de agrarische bedrijvigheid herinneren de walletjes die sommige voormalige landbouwpercelen markeerden. Ze zijn te vinden in de omgeving van het voornaamste lanenkruis waarbij ook het boerderijtje stond.

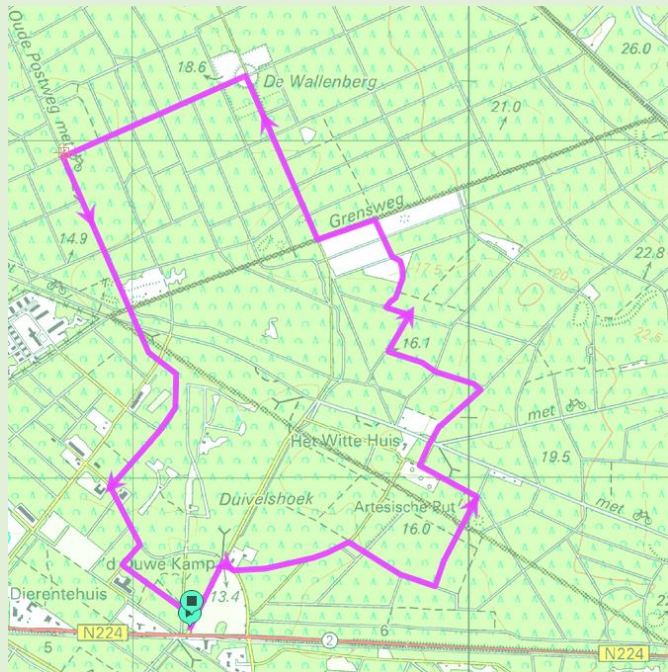

Waarneming.nl

Aantal waarnemingen sinds 2020: 707

Vogels:		Diversen:	
Zwarte Specht	45	Vliegenzwam	44
Grote Bonte Specht	44	Zandhagedis	143
Roodborsttapuit	35	Ree	63
Bonte Vliegenvanger	33	Citroenvlinder	52
Boompieper	33		
Goudhaan	28		
Hazelworm	28		
Kuifmees	27		
Boomleeuwerik	24		
Vink	24		
Gekraagde Roodstaart	19		
Boomklever	17		
Nachtzwaluw	17		
Buizerd	16		
Fitis	15		

Wandeling

[routebeschrijving](#) of

<https://www.geopark-heuvelrug.nl/wp-content/uploads/Geopad-124-folder-De-bossen-benoorden-Zeist.pdf>

Willem Arntzbos-9

Halverwege de 19e eeuw bestond het gebied grotendeels uit heidevelden, in feite gedegradeerd bos (m.n. gevolg houtkap en overbeweiding), zandverstuivingen (overbegraasde heide) en wat bos.

De bebossing van de omgeving is ten opzichte van 1850 flink toegenomen, op het terrein van de huidige Willem Arntsz Hoeve is inmiddels 40 ha naaldbos met wat loofhout aangeplant. Heide beslaat echter nog steeds de grootste oppervlakte.

Een van de heideterreintjes van het Willem Arntszbos is in 2000 geplagd omdat er te veel grassen groeiden die de heideplanten overwoekerden. Zelfs de grazende Drentse heideschapeen waren niet in staat om de vergrassing tegen te gaan. De andere heideterreintjes en het stuifzand worden niet begraasd. Deze terreinen worden handmatig open gehouden. In het bosgebied leeft vrij veel wild: ree, boommarter, bunzing, eekhoorn en vos.

Ambassadeursoorten voor het deelgebied

- Boommarter en das
- Ree
- Zandhagedis, levendbarende hagedis en ringslang
- Wilde bijen

Waarneming.nl

Aantal waarnemingen sinds 2020: 891

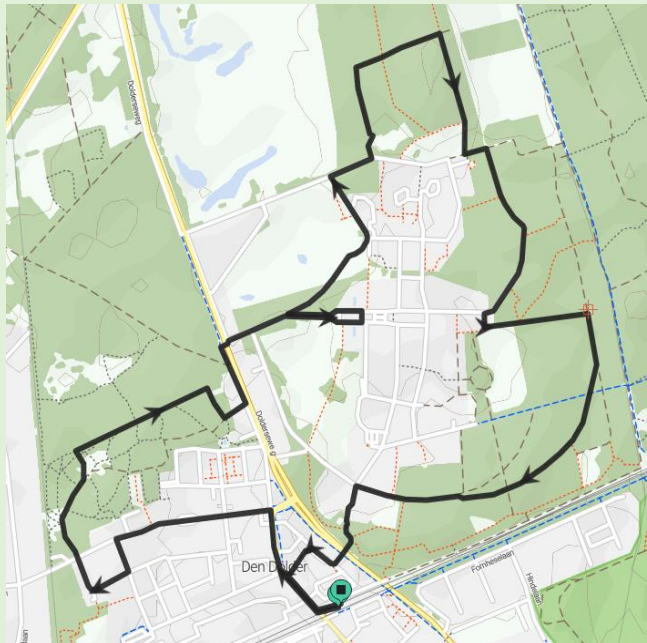
Vogels:		Paddenstoelen:	
Fitis	74	Kastanjeboleet	52
Grote Bonte Specht	57	Parelamaniet	45
Goudhaan	46	Vliegenzwam	40
Zwartkop	46	Gele aardappelbovist	38
Vink	44		
Gekraagde Roodstaart	42	Planten:	
Merel	42	Gaspeldoorn	72
Pimpelmees	42	Jeneverbes	58
Roodborst	39	Grijskruid	42
		Slanke mantelanjer	40
Citroenvlinder	72		

Wandeling

Zie [routebeschrijving](#)

of

<https://www.geopark-heuvelrug.nl/wp-content/uploads/Geopad-114-folder-de-bossen-benoorden-Den-Dolder.pdf>

Pleinesbos en Oude Tol-10

Het Pleinesbos en de aangrenzende Oude Tol waren tot de twintigste eeuw onderdeel van uitgestrekte vochtige heidevelden met hier en daar wat stuifduinen. Het Pleinesbos is 52 ha waarvan de Oude Tol 37 ha.

Het gebied bestaat nu uit droge en natte stukken bos, afgewisseld met graslanden en heidevelden. In het bos groeien bomen als grove den, eik en berk. Het Pleinesbos vormt een ecologische schakel tussen de natuurgebieden ten noorden en ten zuiden van Den Dolder.

In 1902 werd het gebied gekocht door de Duitser Christoph Pleines. Hij bouwde op de heidevlakte een nederzetting met zeepfabriek 'De Duif'. Bij de zeepfabriek hoorden twaalf woningen, een school en zelfs een particulier begraafplaatsje voor zijn personeel en familie. Het begraafplaatsje "Het Stille Hofje" aan de Pleineslaan bestaat nog. In het Pleinesbos liggen nog enkele restanten van bunkers uit de Tweede Wereldoorlog.

De Oude Tol is een open bosgebied met hier en daar nog heideveldjes. Het is een rustgebied voor onder andere reeën en vogels.

Links de afrastering tussen Pleinesbos en rustgebied Oude Tol.

Ambassadeursoorten voor het deelgebied

- Eekhoorn
- Vogels en vleermuizen van holle bomen.
- Paddenstoelen

Waarneming.nl

Aantal waarnemingen sinds 2020: 124

Vogels:		Paddenstoelen:	
Grote Bonte Specht	12	Gewone salomonszegel	8
Merel	12	Stinkende gouwe	8
Vink	11	Echte tonderzwam	10
Roodborst	10	Gewoon elfenbankje	10
Buizerd	9	Kammetjesstekelzwam	10
Koolmees	9	Gele aardappelbovist	8
Houtduif	7		

Wandeling... zie Willem Arntzbos.

Vliegbasis Soesterberg-11

Park Vliegbasis Soesterberg is met 375 hectare een walhalla voor natuurliefhebbers: de rijkdom aan planten en dieren is ongekend. Natuurlijk is een bezoek ook een boeiende duik terug in de tijd. De geschiedenis voel je overal.

Ondertussen zul je zien dat de natuur daartussen steeds meer haar plaats opeist: over het asfalt, op daken van resterende gebouwen en tussen scheuren en kieren. Voor fietsen ben je op de vliegbasis aan het juiste adres: over het breedste fietspad van Nederland (de startbaan van 45 meter breed) fiets je in drie kilometer vijftien meter omhoog.

Bijzondere natuur op een vliegveld? Nou en of. Neem het enorme schraalgrasland. Normaal gras trekt vogels aan die opvliegen bij onraad. Dat is niet handig op een vliegveld, want dan worden ze in de motoren van opstijgende vliegtuigen gezogen. Daarom besloot Defensie te stoppen met bemesten en kon zich voedselarm, soortenrijk schraalgrasland ontwikkelen. Vogels die zich daarin thuis voelen, broeden op de grond en duiken weg bij gevaar. Hierdoor ontstond o.a. veruit de grootste populatie van veldleeuweriken op de vliegbasis, evenals 10 % van de populatie aan Kommavlinanders van Nederland.

Behalve schraalgrasland bestaat de Vliegbasis uit een mozaïek van goed ontwikkelde bos en heide. Het bos is een thuis voor houtsnippen, haviken, buizerds en zeldzame paddenstoelen, waaronder o.a. de duivelsbroodrusula. Ook de zandhagedis en levendbarende hagedis komen op de voormalige vliegbasis voor, en er leven reeën, dassen, bunzings en boommarters.

Bijzondere natuurwaarden

Op de schrale graslanden van de vliegbasis staan veel bijzondere en bedreigde planten, zoals de kleine steentijm en het hondsviooltje. De kleine steentijm groeit hier vanwege de kalk uit de verharding van de startbanen.

Door het jarenlange ijs- en sneeuwvrij houden van de startbanen met zout, groeit hier Engels gras, een plant die van nature langs de kust voorkomt.

De schrale graslanden van de vliegbasis zijn het belangrijkste leefgebied van de kormavlinder in de gemeente Zeist.

De open graslanden zijn een belangrijk broedgebied voor de veldleeuwerik en de boomleeuwerik. Ook de grauwe klauwier broedt hier af en toe.

Ambassadeursoorten voor het deelgebied

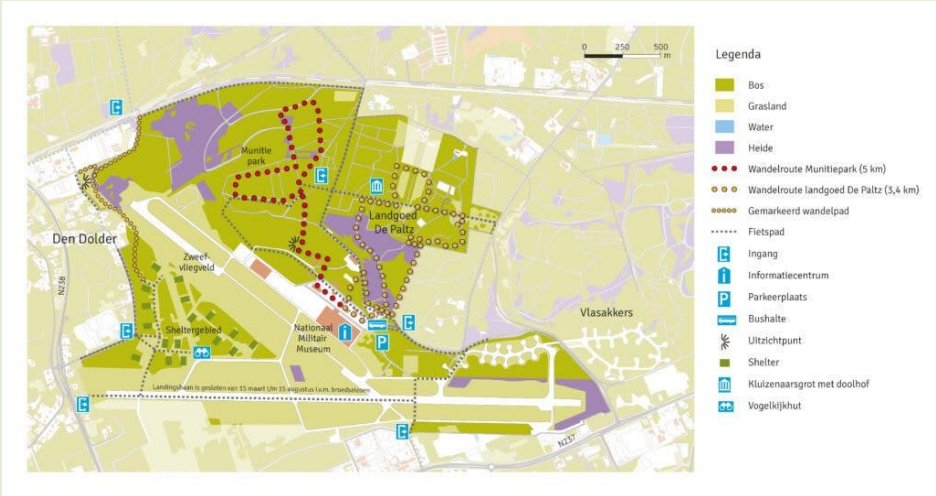
- Leeuwerik
- Boomarter en das
- Ree
- Mossen en korstmossen
- Zandhagedis, levendbarende hagedis en ringslang
- Wilde bijen
- Sprinkhanen
- Dagvlinders (kormavlinder en heivlinder)
- Planten van heide en droog schraal grasland

Waarneming.nl

Aantal waarnemingen sinds 2020: 13455

Vogels:		Vlinders:	
Roodborsttapuit	1406	Hooibeestje	852
Veldleeuwerik	1263	Kleine vuurvliinder	843
Boomleeuwerik	648	Bruin zandoogje	740
Tapuit	631	Heivlinder	684
Buizerd	581	Citroenvlinder	533
Torenvalk	566	Icarusblauwtje	505
Kneu	446	Kormavlinder	487
Putter	410		
Grote Bonte Specht	390	Zandhagedis	458
Boompieper	375	Ree	1637

Wandeling

Zie [routebeschrijving](#) of

<https://www.utrechtslandschap.nl/routes/wandelroute/munitiepark>

Kromme Rijngebied-12

Het kenmerkende van het Kromme Rijngebied is de afwisseling open (agrarisch) en gesloten (houtopstanden die behoren bij de aanleg van landgoederen en buitenplaatsen). Daarnaast is het kavelpatroon nog tamelijk ongeschonden aanwezig. Dat heeft o.a. te maken met de waterhuishouding: de kavelscheidingsloten waren van belang voor de ontwatering van het gebied en zijn dat nog steeds. Sommige delen zijn als gevolg van de bodemopbouw veel natter dan andere. Plaatselijk komt kwel voor. De kavelrichting is grotendeels loodrecht op de Kromme Rijn, waarop de watergangen uiteindelijk allemaal afwateren.

De natuurwaarden in het Kromme Rijngebied zijn hoog. Er komen veel soorten voor op een relatief kleine oppervlakte. Dat heeft te maken met de grote afwisseling in bodemopbouw en waterhuishouding. Ook de afwisseling open gebied en bos- en houtopstanden zorgt voor een grote variatie aan leefomstandigheden, waar veel soorten van profiteren.

Het open gebied is agrarisch in gebruik, vooral voor de veeteelt (grasland). Hierin komt weinig opgaande beplanting voor. De houtopstanden zijn parken en bossen van buitenplaatsen en landgoederen en hakhoutbosjes en grienden. Zij liggen als massieve blokken in het open landschap. Er is sprake van een rijke ondergroei: het zijn structuurrijke bossen. Vaak zijn er zichtrelaties tussen het huis en het omliggende agrarische gebied.

Wat betreft de landschapsecologische betekenis van het gebied vormt het gebied ten zuiden van Zeist een belangrijke ecologische verbinding tussen het Vechtplasseengebied en het Kromme Rijngebied (zie in deze dus ook de folder: 'Natuur verbinden en behouden (Werkgroep Faunapasages Zeist Zuid-West, 2020)'

<https://www.natuurlijkzeist-west.nl/bestand/folder/NatuurVerbindenBehouden2020.pdf>

De wijk Zeist-West is deels gebouwd in het Kromme Rijngebied. Er zijn maar heel beperkt delen van het oorspronkelijk aanwezige landschap opgenomen in de wijk. Het meest kenmerkende voorbeeld, waar dit wel is gebeurd, is de Kouwenhovenselaan, de toegangsweg naar de Niënhof vanuit Zeist en de Griff. Toch is het Kromme Rijnlandschap wel beleefbaar: hooilandachtige begroeiing, wilgen, populieren en essen, het ontbreken van dichte bosachtige beplanting maken dat het grazige karakter van het landschap ook binnen de bebouwde kom voelbaar is.

Bijzondere natuurwaarden

Langs de lanen groeien veel paddenstoelen van kleibossen. Dat geldt in het bijzonder voor de Blikkenburgerlaan en ook de Notenlaan, welke de status van paddenstoelenreservaat heeft. Op de natuurridders bij huis Blikkenburg komen veel bijzondere akkerplanten voor. Hier is zaad (of maaisel?) van andere akkeronkruidreservaten van het Utrechts Landschap uitgestrooid. Op landgoed Rijnwijk staat de grootste populatie bosanemoon van Zeist. In de sloten in het deelgebied komt hier en daar de grote modderkruiper (een vis) voor en op meer plaatsen de kleine modderkruiper en bittervoorn. Bijzondere amfibieën: de kamsalamander en de poelkikker. Grootste populatie van de ringslang in Zeist

Ambassadeursoorten voor het deelgebied

- Ree
- Grote modderkruiper
- Ringslang
- Kleibospaddenstoelen
- Libellen, zoals de glassnijder en de bruine korenbout
- Akkerkruiden

Waarneming.nl

Aantal waarnemingen sinds 2020: 3810

Vogels:			
Buizerd	337	Groene Specht	174
IJsvogel	286	Wilde Eend	170
Blauwe Reiger	272	Scholekster	169
Ooievaar	263	Kievit	167
Grote Zilverreiger	238	Zwarte Kraai	156
Kleine Plevier	222	Koolmees	147
Meerkoet	215	Aalscholver	146
Knobbelzwaan	199	Waterpieper	146
Tijftjaf	181	Grote Bonte Specht	144
Witte Kwikstaart	178		

Wandeling

Zie <https://www.routeyou.com/nl-nl/route/view/14582675/wandelroute/zeist-zuid>

COLOFON

Vormgeving en redactie

- Piet van Driel, Stichting Beter Zeist
- Patrick Greeven, Stichting Milieuzorg Zeist e.o.
- Sjoerd Schaafsma, Vereniging Lyceumkwartier Zeist
- Ernest Schüler, Werkgroep Natuurlijk Zeist-West
- Egon Kastelijn, Samen Meten Aan Luchtkwaliteit

Foto's

- redactie
- Geopark Heuvelrug Gooi en Vecht

Bronnen

- [Telluris-Geopaden](#)
- [Utrechts Landschap \(o.a.beheerplannen\)](#)
- [Milieuvisie Zeist](#) 28 blz
- [Groenstructuurplan Zeist](#) 261 blz
- [Samen voor meer biodiversiteit, Bureau Waardenburg 2021](#) 118 blz

